

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 29.4.2009
KOM(2009) 206 lõplik

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aruanne määruse 1/2003 toimimise kohta

{SEK(2009)574}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aruanne määruse 1/2003 toimimise kohta

1. SISSEJUHATUS

1. Määrus 1/2003,¹ mida loetakse Euroopa Liidu konkurentsieeskirjade ja -menetluste ajakohastamise nurgakiviks, jõustus 1. mail 2004. Kõnealuse määruse artiklis 44 sätestatakse, et komisjon esitab 1. maiks 2009, s.o viis aastat pärast määruse jõustumist, Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande määruse toimimise kohta.
2. Määrus 1/2003 võeti vastu asutamislepingu artiklite 81 ja 82 täitemenetluste reformimise tulemusena. Kõnealune reform oli 1962. aastast saadik kõige ulatuslikum reform selles valdkonnas. Määruses sisalduvad peamised uuendused on järgmised:
  - tühistatakse kohustus teatada komisjonile ettevõtjatevahelistest kokkulepetest. Sellega võimaldatakse komisjonil suunata oma ressursid olulisse võitlusse kartellide moodustamise ja muude konkurentsieeskirjade rikkumiste vastu;
  - liikmesriikide kohtutele ja konkurentsiasutustele antakse õigus kohaldada täies ulatuses Euroopa Ühenduse konkurentsieeskirju. Sellega tagatakse Euroopa Ühenduse konkurentsieeskirjade laiem kohaldamine mitme eri institutsiooni kaudu;
  - piiriülelsetel tegutsevatele ettevõtjatele luuakse võrdsemad tingimused, sest kõik konkurentsieeskirjade täitmise kontrollijad, sealhulgas liikmesriikide kohtud ja konkurentsiasutused, on kohustatud kohaldama Euroopa Ühenduse konkurentsieeskirju liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutavate juhtumite suhtes;
  - süvendatakse komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste vahelist koostööd Euroopa konkurentsivõrgustiku raames;
  - tõhustatakse vahendeid, mida komisjon kasutab konkurentsieeskirjade rikkumiste tuvastamiseks ja nende vastu võitlemiseks.

---

¹ Nõukogu määrus (EÜ) nr 1/2003, 16. detsember 2002, asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1), mida on muudetud nõukogu määrusega (EÜ) nr 411/2004, 26. veebruar 2004, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 3975/87 ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 3976/87 ja (EÜ) nr 1/2003 seoses ühenduse ja kolmandate riikide vahelise õhutranspordiga (ELT L 68, 6.3.2004, lk 1) ning nõukogu määrusega (EÜ) nr 1419/2006, 25. september 2006, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 4056/86, millega nähakse ette üksikasjalikud eeskirjad asutamislepingu artiklite 85 ja 86 rakendamiseks meretranspordis, ja muudetakse määrust (EÜ) nr 1/2003 seoses selle rakendusala laiendamise ja kabotaažile ja rahvusvahelistele trampteenustele (ELT L 269, 28.9.2006, lk 1).

3. Seoses määrusega 1/2003 võttis komisjon veel vastu rakendusmääruse 773/2004² ning kuus uut dokumenti (komisjoni teatised ja suunised)³.

4. Käesolev aruanne kujutab endast ülevaadet, mille eesmärk on mõista ja hinnata Euroopa Ühenduse konkurentsieeskirjade ajakohastamise mõju esimesel viiel aastal. Aruannet tuleb lugeda koos komisjoni talituste asjaomase töödokumendiga, mis sisaldab üksikasjalikumat analüüsi.

2. MUUDATUS SÜSTEEMIS: ÜLEMINEK TEATAMISSÜSTEEMI KASUTAMISELT EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPINGU ARTIKLI 81 LÕIKE 3 OTSESELE KOHALDAMISELE

5. Määrusega 1/2003 tehti oluline muudatus EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamises. Keskne teatamis- ja heakskiitmissüsteem, mis võeti kasutusele määrusega nr 17, asendati täitmise tagamise süsteemiga, mis põhineb asutamislepingu artiklite 81 ja 82 otsesel ja terviklikul kohaldamisel.

6. Komisjonil ning liikmesriikide kohtutel ja konkurentsiasutustel on määruse 1/2003 alusel õigus kohaldada täiel määral asutamislepingu artikleid 81 ja 82. Eelkõige kuulutatakse nüüd otse, ilma eelneva otsuseta kehtivaks ja täitmisele pööratavaks kokkulepped, mis kuuluvad asutamislepingu artikli 81 lõike 1 kohaldamisalasse, ent mis vastavad ka artikli 81 lõike 3 tingimustele. Kui konkurentsieeskirju rakendab avalik-õiguslik asutus, hinnatakse vastavust asutamislepingu artikli 81 lõike 3 tingimustele põhimõtteliselt siis, kui kõnealust lõiget kasutatakse kaitseväätena täitmiseiga seotud juhtumite puhul.

7. Üleminek teatamis- ja heakskiitmissüsteemilt otsese kohaldamise süsteemile on praktikas kulgenud sujuvalt. Komisjoni ja riikliku tasandi rakendavate asutuste praktika ning majandus- ja õigusringkonna vahendatud kogemused näitavad, et EÜ asutamislepingu artikli 81 lõike 3 otsesel kohaldamisel ei tekkinud suuremaid raskusi. Sidusrühmad on otsese kohaldamise laialdaselt heaks kiitnud.

8. Süsteemi muutmiseiga muudeti ka komisjoni prioriteete ja võimaldati tal koondada oma ressursse valdkondadesse, milles ta saab anda olulise panuse EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 täitmisse. Kõnealuse ettevaatava lähenemisviisi selgeks ilminguks on laiaulatuslike uurimiste algatamine ELi sellistes olulistest majandussektorites, millel on otsene mõju tarbijatele. Komisjon on jätkanud rohkem mõjule keskenduva lähenemisviisi rakendamist kõigis konkurentsipoliitika

---

² Komisjoni määrus (EÜ) nr 773/2004, 7. aprill 2004, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaste menetluste teostamist komisjonis (ELT L 123, 27.4.2004, lk 18), mida on muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 622/2008, 30. juuni 2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 773/2004, seoses kokkuleppemenetluste teostamisega kartellide puhul (ELT L 171, 1.7.2008, lk 3).

³ Ajakohastamisepakett: komisjoni teatis koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus (ELT C 101, 27.4.2004, lk 43), komisjoni teatis komisjoni ja Euroopa Liidu liikmesriikide kohtute koostöö kohta Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisel (ELT C 101, 27.4.2004, lk 54), komisjoni teatis mitteametlike suuniste kohta seoses Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikleid 81 ja 82 käsitlevate uute küsimustega, mis on üles kerkinud üksikjuhtumites (suuniskirjad) (ELT C 101, 27.4.2004, lk 78), komisjoni teatis kaebuste käsitlemise kohta komisjonis vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklitele 81 ja 82 (ELT C 101, 27.4.2004, lk 65), suunised asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud kaubandusmõju mõiste kohta (ELT C 101, 27.4.2004, lk 81) ning suunised asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta (ELT C 101, 27.4.2004, lk 97).

valdkondades, välja arvatud kartellide valdkond. Komisjoni ettevaatavamad lähenemisviisi ilmestab lisaks ka varasemate perioodidega võrreldes suurem vastuvõetud täiteotsuste arv.

9. Konkurentsieeskirjade reform andis tõuke üleminekuks konkreetsete kokkulepete heakskiitmiselt selliste üldiste juhiste andmisele, millest on abi suurele hulgale ettevõtjatele ja teistele rakendavatele asutustele. Kõnealust üleminekut alustas komisjon juba enne 2004. aastat vertikaalpiirangute⁴ ja horisontaalkoostöö kokkulepete puhul⁵. 2004. aasta ajakohastamispakett sisaldas üldiseid suuniseid asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta⁶. Samal aastal kehtestati ka tehnosiirde grupierand ja võeti vastu asjaomased suunised⁷. 9. veebruaril 2009 avaldas komisjon paljude sidusrühmade tungival nõudmisel suunised oma täitetegevuse prioriteetide kohta asutamislepingu artikli 82 kohaldamisel turgu valitsevate ettevõtjate kuritahtliku konkurentide tõrjuva tegevuse suhtes⁸. Komisjon jääb kindlaks kohustusele anda kooskõlas mitteametlike suuniseid käsitleva teatisega⁹ ettevõtjatele üksikjuhtumite puhul suuniseid seoses uute või lahendamata küsimustega. Aruandeperioodil esitati komisjonile sellekohaseid taotlusi siiski väga harva.

3. KOMISJONI MENETLUSED VASTAVALT MÄÄRUSELE 1/2003

10. Määrusega 1/2003 anti komisjonile uued volitused, mis on suunatud tõhusat ja ühetaolist täitmist käsitleva põhieesmärgi saavutamisele. Komisjon on kõnealuseid uusi või läbivaadatud volitusi tõhusa täitmise tagamiseks aktiivselt ja edukalt kasutanud.
11. Määruses 1/2003 on selgitatud ja süvendatud komisjoni uurimisvolitusi (artiklid 17–22). Sektorisisene uurimine on nüüd üks komisjoni peamisi uurimisvahendeid ning selle abil on ta tuvastanud puudujääke gaasi ja elektrienergia, jaepanganduse, ärikindlustus- ja farmaatsiaspektori konkurentsiprotsessis. Lisaks sellele on sektorisisene uurimine andnud komisjoni käsutusse hulga konkreetset teavet, millele tal on olnud võimalik toetuda asutamislepingu artiklite 81 ja 82 täitmise tagamisel üksikjuhtumitel.
12. Uusi või läbivaadatud volitusi on juhtumite uurimisel kasutatud vaid vajalikul määral. Korrapäraselt on kasutatud pitseerimise õigust ja õigust esitada ettevõtja

---

⁴ Komisjoni määrus (EÜ) nr 2790/1999, 22. detsember 1999, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta vertikaalkokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes (EÜT L 336, 29.12.1999, lk 21–25) ning komisjoni teatis: suunised vertikaalpiirangute kohta (EÜT C 291, 13.10.2000, lk 1).

⁵ Komisjoni määrus (EMÜ) nr 2658/2000, 29. november 2000, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta spetsialiseerumiskokkuleppe liikide suhtes (EÜT L 304, 5.12.2000, lk 3), komisjoni määrus (EMÜ) nr 2659/2000, 29. november 2000, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta uurimis- ja arenduskokkuleppe liikide suhtes (EÜT L 304, 5.12.2000, lk 7) ning suunised EÜ asutamislepingu artikli 81 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes (EÜT C 3, 6.1.2001, lk 2).

⁶ Suunised asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta (ELT C 101, 27.4.2004, lk 97).

⁷ Komisjoni määrus (EÜ) nr 772/2004 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta tehnosiirde kokkulepete liikide suhtes (ELT L 123, 27.4.2004, lk 11–17).

⁸ ELT C 45, 24.2.2009, lk 7.

⁹ Komisjoni teatis mitteametlike suuniste kohta, vt joonealune märkus nr 3.

ruumides korraldatud uurimise käigus küsimusi asjaolude või dokumentide kohta. Väljaspool ettevõtja ruume on uurimisi korraldatud kahel korral¹⁰. Määrusega 1/2003 juurutati ka õigus käsitleda füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes on andnud selleks oma nõusoleku. Ehkki komisjon on seda võimalust korrapäraselt kasutanud, näitab kogemus, et sanktsioonide puudumine eksitavate või valede vastuste eest vähendab küsitletavate isikute huvi anda tõepäraseid ja täielikke vastuseid. Komisjon on harva kasutanud artikli 22 lõikes 2 sätestatud õigust volitada liikmesriikide konkurentiasutusi korraldama uurimisi komisjoni nimel. Kahe viimase menetluse üle tuleks edaspidi veel arutleda.

13. Määrusega 1/2003 võeti kasutusele otsuste uuendatud liigid. Peamist uuendust sisaldab artikkel 9, millega antakse komisjonile õigus muuta kohustused, mille ettevõtjad on nõus võtma, siduvaks ja täidetavaks. Komisjon on kõnealust õigust kasutanud 13 korral ja võtnud vastu asjaomased otsused. Artikliga 9 võimaldatakse komisjonil käsitleda tuvastatud konkurentsiprobleeme tõhusamalt ja tulemuslikumalt, kuna asjaomased ettevõtjad teevad probleemide lahendamiseks vabatahtlikult ettepaneku võtta endale kohustusi. Kõnealuse artikliga tagatakse turu kiire muutumine ja antakse märkimisväärne lisaväärtus võrreldes määrusega nr 17, mille raames ei olnud võimalik kuulutada täidetavaks mitteametlikke kohustusi ning juhtumid tuli lõpetada.
14. Komisjon on vastu võtnud hulga rikkumise lõpetamise otsuseid kooskõlas artikliga 7. Nimetatud artikliga antakse komisjonile õigus võtta struktuurilisi parandusmeetmeid. Komisjon pole seni seda õigust kasutanud. Ta on siiski nõustunud kohustustena heaks kiitma struktuurilisi muudatusi¹¹.
15. Komisjon ei võtnud aruandeperioodil vastu määruse artikli 10 kohaseid otsuseid. Kõnealuste otsuste eesmärk on tagada järjepidevus. Nende vastuvõtmiseks pole seni olnud tarvidust, kuna Euroopa konkurentsivõrgustiku kaudu on tehtud märkimisväärseid jõupingutusi EÜ konkurentsieeskirjade ühetaolise kohaldamise edendamiseks.
16. Määrusesse 1/2003 võeti määrusest nr 17 üle võimalus, mille kohaselt saavad isikud, kellel on selleks õigustatud huvi, esitada (ametliku) kaebuse ning neile tagatakse seejuures teatavad menetlusõigused. Komisjon tervitab selliste kaebuste esitamist, mis võimaldavad algatada olulisi menetlusi, ja julgustab kaebuste esitajaid lisama põhjendatud tõendavat teavet. Samal ajal tuleks kaaluda, kuidas ühtlustada selliste kaebuste käsitlemist, mille alusel ei ole võimalik algatada ühenduse kohtute praktika seisukohast olulisi menetlusi.
17. Võitluses konkurentsieeskirjade rikkumise ja eeskätt kartellide moodustamise vastu on komisjoni mõjukaimateks vahenditeks piisavalt hoiatava mõjuga trahvid ja tõhus leebema kohtlemise programm. Õiguslik alus komisjoni volitusele nõuda trahvi konkurentsioiguse oluliste aspektide rikkumise eest võeti põhimõtteliselt üle määrusest nr 17. Komisjon võib määrata eeskirju rikkuvatele ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, mis ei ületa 10 % eelmise majandusaasta kogukäibest.

---

¹⁰ Vt komisjoni pressiteade IP/09/137, milles käsitletakse hiljuti tehtud otsust laadimisvoolikutega seotud kartellijuhtumi kohta.

¹¹ E.ON Saksamaa elektrienergiaturg, ELT C 36, 13.2.2009, lk 8, ning gaasituru sulgemine RWE poolt, vt komisjoni pressiteade IP/09/410, 18.3.2009.

2006. aasta suunistes trahvide määramise kohta on komisjon oma trahvimispõhimõtteid täiustanud ja viimistlenud. Ühenduse kohtud on läbi vaadanud hulga juhtumeid komisjoni määratud trahvide kohta ning on komisjoni lähenemisviisi heaks kiitnud.

18. Määrusega 1/2003 võeti kasutusele rohkem sanktsioone selliste ettevõtjate suhtes, kes ei täida uurimise raames oma kohustusi. Komisjon kasutas seda võimalust aruandeperioodil esimest korda ja määras pitseri rikkumise eest 38 miljoni euro suuruse trahvi¹². Teine määrusega 1/2003 kasutusele võetud tähtis uuendus on õigus määrata suuremad trahvid komisjoni otsuse täitmatajätmise korral. Kõnealuse võimaluse kasutamisel saadud kogemused on näidanud, et artikliga 24 ettenähtud menetlus võib olla võrdlemisi vaevaline ja aeganõudev,¹³ ning tuleks kaaluda võimalusi selle parandamiseks.

4. EUROOPA ÜHENDUSE KONKURENTSIÕIGUSE KOHALDAMINE KOOSKÖLAS MÄÄRUSE 1/2003 ARTIKLIGA 3

19. Määruse 1/2003 artikliga 3 reguleeriti esimest korda seost riikliku konkurentsioiguse ja EÜ konkurentsieeskirjade vahel. Majandus- ja õigusringkonna sidusrühmad on laialdaselt kinnitanud, et määrusega 1/2003 on antud positiivne panus võrdsete tingimuste loomisse kooskõlas Lissaboni eesmärkidega¹⁴.
20. Artikli 3 lõikega 1 kohustatakse liikmesriikide kohtuid ja konkurentsiasutusi kohaldama liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutada võiva(te) kokkulepete või käitumise suhtes EÜ asutamislepingu artikleid 81 ja 82. Niimoodi püütakse tagada EÜ konkurentsieeskirjade kohaldamine kõikide selliste juhtumite suhtes, mis kuuluvad eeskirjade kohaldamisalasse. Sätte kohaldamisel kasutatakse täiel määral määruse 1/2003 artiklites 11–13 ja artiklis 15 esitatud koostöömehhanisme. Artikli 3 lõikes 1 sätestatud kohustusega kohaldada EÜ konkurentsieeskirju on kaasnenud asutamislepingu artiklite 81 ja 82 oluliselt sagedasem kohaldamine ning seega on loodud ühine õigusnorm, millel on laialdane mõju.
21. Artikli 3 lõikes 2 sisalduva lähenemissättega püütakse luua võrdseid tingimusi, võttes kasutusele ühtse standardi kokkulepete, kooskõlastatud tegevuse ja ettevõtjate ühenduste otsuste hindamiseks. Liikmesriigid võivad aga ettevõtjate ühepoolse tegevuse keelamiseks või selle suhtes sanktsioonide rakendamiseks vastu võtta või kohaldada EÜ asutamislepingu artiklist 82 rangemaid riiklikke konkurentsieeskirju. Sellised eeskirjad on olemas mitmes liikmesriigis ja need kujutavad endast järgmist: riiklikud õigusnormid majandusliku sõltuvuse, ülekaaluka läbirääkimisjõu või olulise mõju kuritarvitamise reguleerimiseks¹⁵; õigusnormid, mis käsitlevad edasimüüki omahinnast madalama hinna või kahjumiga¹⁶; riiklikud õigusaktid, millega nähakse

---

¹² E.ON, ELT C 240, 19.9.2008, lk 6.

¹³ Kõik Microsofti menetluse dokumendid on kättesaadavad veebisaidil <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/microsoft/index.html>.

¹⁴ Lissaboni strateegia suhtes jõuti kokkuleppele 2000. aasta märtsis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel ning selle eesmärk on edendada ELi püsivat majanduskasvu.

¹⁵ Sellised õigusnormid on olemas Prantsusmaal, Saksamaal, Kreekas, Portugalis, Lätis, Ungaris ja Iirimaa.

¹⁶ Edasimüük omahinnast madalama hinna või kahjumiga on keelatud eelkõige Prantsusmaal ja Saksamaal.

ette mitmesugused standardid turgu valitseva seisundi hindamiseks¹⁷ ning rangemad riiklikud normid turgu valitsevate ettevõtjate tegevuse reguleerimiseks.

22. Majandus- ja õigusringkonnas on kritiseeritud ühepoolse tegevuse hindamise standardite ühtlustamatust, mis killustab Euroopa või maailma tasandil kujundatud äristrateegiaid. Kõnealust küsimust tuleks edaspidi arutada ning kaaluda nii probleemide ulatust kui ka vajadust võtta Euroopa tasandi meetmeid.

5. EUROOPA KONKURENTSIVÕRGUSTIK

23. Määrusega 1/2003 on liikmesriikide konkurentsiasutustele antud peamine roll EÜ konkurentsieeskirjade tõhusa ja järjepideva kohaldamise tagamisel koostöös komisjoniga. Viie aasta järel on ilmne, et eesmärk edendada EÜ konkurentsieeskirjade täitmist ning tagada seejuures nende ühetaoline ja järjepidev kohaldamine, on üldiselt edukalt saavutatud.
24. EÜ konkurentsieeskirjade täitmine on alates määruse 1/2003 jõustumisest oluliselt sagenenud. 2009. aasta märtsi lõpuks oli EÜ konkurentsieeskirjade alusel eri majandussektorites käsitletud üle 1 000 juhtumi.
25. Tööjaotus eeskirju rakendavate asutuste võrgustikus üldiselt probleeme ei valmistanud. Viie aasta kogemuse põhjal võib kinnitada, et määrusega 1/2003 ja võrgustikuteatisega kasutusele võetud paindlikud ja pragmaatilised sätted toimivad hästi. Juhtumite suunamine põhjustas vaidlusi väga harva ning vaidlused lahendati kiiresti.
26. Euroopa konkurentsivõrgustikus asjaolude selgitamiseks loodud koostöömehhanismid toimisid üldiselt hästi. Võimalus vahetada teavet ja kasutada teise konkurentsiasutuse kogutud andmeid suurendab võrgustiku üldist tõhusust ning on eelduseks paindlikule juhtumite suunamise süsteemile. Liikmesriikide konkurentsiasutuste õigust korraldada teise liikmesriigi konkurentsiasutuse nimel uurimisi või võtta muid asjaolude selgitamise meetmeid on asjaomastel juhtudel aktiivselt kasutatud ning see on aidanud kaasa tõhusale täitmisele, isegi kui kõnealuste uurimiste käigus või muude meetmete võtmisel on olnud piiranguid riikide menetluste erinevuse tõttu.
27. Käimas on arutelu selle üle, kas artikli 12 lõikes 3 sätestatud keeld, mille kohaselt liikmesriigi konkurentsiasutus ei tohi kasutada teavet vabadusekaotuslike sanktsioonide rakendamiseks, kui teave on saadud sellisest liikmesriigist või õigussüsteemist, kus kõnealuseid sanktsioone ei ole, on liiga kaugeleminev, ning kas see võib takistada eeskirjade tõhusat täitmist. Võib olla asjakohane uurida muid võimalusi, ent seejuures tuleks täielikult tagada poolte õigus kaitsele. Sellised kaalutlused võivad osutada asjakohaseks ka tulevastes aruteludes, kus käsitletakse rahvusvahelisi koostöökokkuleppeid kriminaalvastutuse kohaldamise süsteemi omavate konkreetsete riikidega.

---

¹⁷ Näitena võib tuua Austria seaduse, mille kohaselt võib ettevõtjat käsitleda turgu valitseva ettevõtjana juhul, kui tal on ärisuhetes klientide või tarnijatega tugevam positsioon.

28. Aruandeperioodi lõpuks olid liikmesriikide konkurentsiasutused teavitanud komisjoni vastavalt artikli 11 lõikele 4 üle 300 kavandatud otsusest. Ühegi kõnealuse juhtumi puhul ei algatanud komisjon artikli 11 lõike 6 kohast menetlust, millega tühistatakse liikmesriigi konkurentsiasutuse pädevus ühetaolise kohaldamise tagamise eesmärgil. Kogemused näitavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused on järjepidevuse tagamisest harilikult väga huvitatud ning järjepidevuse saavutamisele on kaasa aidanud ka Euroopa konkurentsivõrgustiku raames tehtud edusammud. Kooskõlas artikli 11 lõikega 4 on kujundatud tava, mille raames arutatakse mitteametlikult liikmesriigi asutuse kavandavaid meetmeid talituste tasandil ja võrgustiku konfidentsiaalses keskkonnas. Sidusrühmad on avaldanud laialdast rahulolu seoses EÜ konkurentsieeskirjade kohaldamisega Euroopa konkurentsivõrgustiku raames.
29. Euroopa konkurentsivõrgustik on osutunud edukaks foorumiks eelkõige konkurentsipoliitika üldküsimuste arutamise seisukohast. Möödunud aastatel võrgustiku liikmete vahel kõikidel tasanditel toimunud püsiv dialoog on aidanud olulisel määral kaasa EÜ konkurentsieeskirjade ühetaolisele kohaldamisele.
30. Määrusega 1/2003 ei sunnita liikmesriike võtma EÜ konkurentsieeskirjade rakendamiseks vastu konkreetset institutsioonilist raamistikku, aga paljud liikmesriigid on oma täitestruktuure tõhususe suurendamise eesmärgil tugevdanud või need uuesti läbi vaadanud.
31. Määrusega 1/2003 ei reguleerita või kooskõlastata ametlikult liikmesriikide konkurentsiasutuste menetlusi ning seega kohaldavad liikmesriigid samu põhieeskirju eri menetluste ja sanktsioonide abil. Määruses 1/2003 võetakse sellist mitmekesisust arvesse¹⁸. Ent määrus on andnud liikmesriikidele ka tõuke oma õigusaktide vabatahtlikuks vastastikuseks lähendamiseks ning seda protsessi on omakorda soodustanud Euroopa konkurentsivõrgustikus toimunud poliitiline koostöö.
32. Euroopa konkurentsivõrgustiku leebema kohtlemise näidisprogrammi¹⁹ varal saab demonstreerida, et Euroopa konkurentsivõrgustik on võimeline oma jõude ühendama ja kujundama ühist uut nägemust olemasoleva süsteemi tegelike ja tajutavate vigade kõrvaldamiseks. Euroopa konkurentsivõrgustiku raames tehtud töö on andnud liikmesriikidele ja/või nende konkurentsiasutustele tugeva ajendi töötada välja ja juurutada siseriiklikku leebema kohtlemise poliitikat ning seda vastastikku lähendada. Praegu puudub leebema kohtlemise poliitika kõigest kahel liikmesriigil. Näidisprogrammiga on ette nähtud, et Euroopa konkurentsivõrgustik hindab leebema kohtlemise programmide vastastikuse lähendamise seisuga 2008. aasta lõpuks. Kõnealune hindamine moodustab aluse aruteludele edasiste meetmete vajalikkuse üle.
33. Erinevusi liikmesriikide täitmise tagamise süsteemides leidub siiski veel sellistes olulistest valdkondades nagu trahvid, kriminaalkaristused, vastutus kontsernides, vastutus ettevõtjate ühendustes, ettevõtjate õigusjärglus, igamistähtjad ja tõendamisnõuded, õigus võtta struktuurilisi parandusmeetmeid ning liikmesriikide

---

¹⁸ Vt vahetatava teabe tõendusmaterjalina kasutamise tingimused artikli 12 lõigetes 2 ja 3.

¹⁹ Kättesaadav veebisaidil http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_en.pdf.

konkurentsiasutuste õigus määrata kindlaks ametlikud täitetegevuse prioriteedid. Sellega seoses oleks kasulik korraldada täiendavaid uurimisi ja arutelusid.

6. KOOSTÖÖ LIIKMESRIIKIDE KOHTUTEGA

34. Alates määruse 1/2003 jõustumisest on liikmesriikide kohtutel õigus kohaldada täiel määral nii EÜ asutamislepingu artiklit 81 kui ka artiklit 82. Liikmesriikide kohtud on kõnealuseid artikleid kohaldanud paljudes eri majandussektorites ning käsitletud mitmesuguseid küsimusi. Sidusrühmade arvates tagavad liikmesriikide kohtud EÜ konkurentsieeskirjade täitmise ebaühtlaselt.
35. Määruses 1/2003 on ette nähtud hulgaliselt vahendeid, millega soodustatakse konkurentsieeskirjade ühetaolist kohaldamist liikmesriikide kohtute poolt. Komisjon on alates 1. maist 2004 esitanud liikmesriikide kohtute taotlusel oma arvamuse asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamist käsitlevates küsimustes 18 korral. Nii komisjonil kui ka liikmesriikide konkurentsiasutustel on õigus esitada *amicus curiae*'na märkusi vastavalt artikli 15 lõikele 3. Kõnealust võimalust kasutavad sageli mitme liikmesriigi konkurentsiasutused. Komisjon esitas kõnealuseid märkusi aruandeperioodi jooksul kahel korral, kui tal oli alust arvata, et EÜ konkurentsieeskirjade ühetaoline kohaldamine on otseselt ohus. Sidusrühmade arvates peaks komisjon seda vahendit sagedamini kasutama. Seetõttu tuleks kaaluda, kuidas kõnealust praktikat edasi arendada.
36. Määruses 1/2003 on sätestatud, et liikmesriigid peavad edastama komisjonile koopia siseriiklike kohtute kõigist kirjalikest otsustest, mis käsitlevad asutamislepingu artiklite 81 või 82 kohaldamist. Paraku ei ole seda nõuet optimaalselt järgitud ning seetõttu tuleks kaaluda, kuidas tagada parem juurdepääs liikmesriikide kohtute otsustele.

7. KOLMANDATE RIIKIDEGA TÄITMISE TAGAMISEKS TEHTAV KOOSTÖÖ

37. Komisjon pöörab suurt tähelepanu kolmandate riikidega tehtava konstruktiivse koostöö edendamisele, ning seda eriti rahvusvahelise mõõtmega rikkumiste puhul. Rahvusvahelise koostöö tõhusus sõltub aga sellest, kui tõhusalt toimetab komisjon ise asutamislepingu artiklite 81 ja 82 täitmisega seotud uurimisi.
38. Aruandeperioodil kerkis esile küsimus seoses komisjoni toimikutes sisalduva teabe avaldamisega kolmandates riikides. Kõnealune küsimus tekkis eelkõige seoses kolmandates riikides käsil olevate eravaidlustega ning vähemal määral ka seoses teabe vahetamisega komisjoni ja kolmandate riikide ametiasutuste vahel.
39. Komisjon pooldab eelkõige kartelli liikmete vastu esitatud kahjunõuete puhul võimalust viia läbi tsiviilmenetlus. Tema toimikutes sisalduva teabe avaldamine kolmandates riikides toimuvate eravaidluste kontekstis, eriti juhul, kui teave esitati komisjonile uurimise käigus vabatahtlikult, võib siiski oluliselt kahjustada konkurentsieeskirjade ametliku täitmise tõhusust. Komisjon on *amicus curiae*'na sekkunud USA kohtute menetlustesse, et hoida ära sellise teabe avalikustamine, mis on ette valmistatud ainult komisjoni uurimise jaoks. Lisaks sellele on komisjoni konkurentsi peadirektoraat edastanud asjakohase esildise USA konkurentsipoliitika ajakohastamise eest vastutavale komisjonile.

40. Üldiselt ollakse seisukohal, et nii kolmandates riikides käsilolevate eravaidluste kui ka kolmandate riikidega toimuva teabevahetuse puhul tuleks kehtestada selgem ja kindlam õigusraamistik, et tagada parem kaitse teabe avaldamise vastu.

8. KOKKUVÕTE

41. Määrusega 1/2003 ajakohastati suurel määral Euroopa konkurentsieeskirjade täitmist. Tänu kõnealusele määrusele on asutamislepingu artiklite 81 ja 82 täitmine komisjoni poolt märkimisväärselt paranenud. Komisjoni tegevus on muutunud ettevaatavamaks ning komisjon tegeleb sihipäraselt nõrkade kohtadega peamiste majandussektorite konkurentsiprotsessis.
42. EÜ konkurentsieeskirju käsitletakse kogu Euroopa Liidus üldtunnustatud õigusnormidena. Nende ühetaolisele kohaldamisele on aidanud kaasa Euroopa konkurentsivõrgustiku raames tehtud koostöö. Võrgustik on innovatiivne näide sellest, kuidas hallata ühenduse õiguse ühist rakendamist komisjoni ja liikmesriikide ametiasutuste poolt.
43. Käesolevas aruandes on esile toodud mõned valdkonnad,²⁰ mille teatavaid aspekte võiks edaspidi uurida, aga küsimus olemasolevate eeskirjade või levinud tavade muutmise hädavajalikkuse kohta on jäetud lahtiseks. Käesoleva aruande põhjal saab komisjon edaspidi hinnata täiendavate poliitikameetmete võtmise vajalikkust.

---

²⁰ Vt punktid 12, 16, 18, 22, 27, 32, 33, 35, 36 ja 40.